

960520-2

Přiznáme-li vědomí (a myšlení) intencionalitu, přiznáváme tím eo ipso, že je nemožné plně a výstižně pochopit a popsat akt vědomí bez odkazu k tomu, k čemu se onen akt odnáší, co však není jeho součástí ani složkou, a to prostě z toho důvodu, že samo vědomí jakožto akt bez tohoto vztahu nezůstává ničím, zejména nezůstává aktem vědomí (tj. samo sebou). Psychologismus, ev. mentalismus je proto principiálně neadekvátní metodou přístupu k fenoménu vědomí, protože chce vědomí redukovat na pouhý akt bez náležitého přihlídnutí k tomu, k čemu se tento akt vztahuje a co není jeho součástí (a ovšem navíc chce nejčastěji tento akt ještě převést na pouhý „objekt“). Protest proti psychologismu resp. mentalismu právě proto ještě zdaleka neznamena správný přístup k vědomí a k myšlení. Brentano měl svým způsobem pravdu, když chtěl hledat v samotném aktu vědomí to, co garantuje jeho zaměření správným (či žádoucím atd.) směrem. Jeho chybou bylo, že se jednostranně zaměřil na intencionální objekt, tj. že byl neodůvodněně přesvědčen, že tuto garanci lze svěřit vůbec nějakému „objektu“, nějaké předmětné skutečnosti. Problémy, které hodlal svým pojetím řešit, tím ve skutečnosti řešeny nebyly, neboť nebyl řešen vztah intencionálního aktu k tomuto „objektu“: jakým způsobem se intencionální akt může řídit či spravovat příslušným intencionálním objektem, ať už je tento objekt jeho součástí, jak se domníval, anebo jeho součástí není, jak dost přesvědčivě ukazuje Husserl? Po mém soudu jediným možným řešením - přinejmenším v současné chvíli - je jakási pomocná „konstrukce“, spočívající v pevném, nerozlučném sepětí vždy určitého pojmu s příslušným určitým intencionálním objektem. Vždycky jeden určitý pojem a jeden určitý intencionální objekt představují nerozdělitelnou dvojici (jakousi srostlici dvojčat), která jen za předpokladu této podvojnosti je s to zajistit aktu vědomí, aby se zaměřil přesně tam, kam má být zaměřen. A to je možné jen díky tomu, že pouze tato dvojice pojem/intencionální objekt dovoluje vědomí (resp. myšlení) vrátit se k „témuž“ navzdory nesmírné proměnlivosti myšlení a vědomí vůbec.

(Praha, 960520-2.)